

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/czerwiec-1976/165641,Materialy-zrodlowe.html>

26.04.2024, 15:58

Materiały źródłowe

Dokumentacja aktowa

Jako materiały źródłowe udostępniona została dokumentacja wytworzona przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych PRL. Główny Inspektorat Ministerstwa sporządził tzw. notatkę służbową, w której opisane zostały działania organów porządkowych w czasie wydarzeń w Radomiu, Ursusie i Płocku w

czerwcu 1976 r. Materiał do pobrania u dołu strony w formacie

Nagrania audio

Wystąpienia w Sejmie z dn. 24 czerwca 1976 r., premiera Piotra Jaroszewicza i

pośła Edwarda Babiucha, zapowiadające wprowadzenie podwyżek cen na produkty żywnościowe.

W czwartek 24 czerwca 1976 r. premier Piotr Jaroszewicz wygłosił w sejmie przemówienie, w którym wskazał na wielkie osiągnięcia rządu i podkreślił, że dalsze zamrożenie cen jest zbyt dużym obciążeniem dla państwa. Przedstawił projekt podwyżki cen i zapowiedział na kolejne dwa dni tzw. konsultacje społeczne. Nowe ceny miały wejść w życie od poniedziałku 28 czerwca 1976 r. W praktyce podwyżka była już wdrażana, bo wytyczne dotyczące zmian były już wcześniej przekazane do wszystkich województw. W myśl zakładanych podwyżek mięso i jego przetwory miały zdrożeć o średnio 69 procent, drób o 30 procent, masło i nabiał o 50 procent, a cukier o 100 procent. Rząd przewidywał rekompensaty, które jednak były bardzo niesprawiedliwe. Zarabiający najmniej, a więc poniżej 1300 złotych, mieli otrzymać 260 złotych, a ci z najwyższymi pensjami powyżej 8000 złotych – nawet 600 zł więcej.

Wystąpienie premiera Piotra Jaroszewicza z dn. 25 czerwca 1976 r. odwołujące

podwyżki.

I Sekretarz PZPR Edward Gierek na spotkaniu z Leonidem Breżniewem, Sekretarzem Generalnym Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego, w Berlinie dn. 25 czerwca 1976 r., miał usłyszeć: „Żadnych dalszych prób podwyższania cen. To nie jest nasza rada, to nasze stanowisko”. Wieczorem, tego samego dnia, podwyżka zostaje odwołana.

Komentarz prezesa PRiTV Macieja Szczepańskiego z dn. 25 czerwca 1976 r.

Wiec poparcia dla komunistycznych władz - Radom dn. 30 czerwca 1976 r.

30 czerwca 1976 r. władze komunistyczne zorganizowały w Radomiu wiec poparcia dla Edwarda Gierka. Radomski wiec, zorganizowany na stadionie Radomiaka, przebiegał według scenariusza oczekiwanego przez Gierka. Stadion wypełniło blisko 35 tys. "delegatów" zwiezionych z kilku ościennych województw, a mówcy - wśród nich prezydent Radomia Tadeusz Karwicki - prześcigali się w piętnowaniu uczestników demonstracji jako "warchołów" i "chuliganów". Wystąpieniom towarzyszyły wyreżyserowane okrzyki partyjnych aktywistów, np: "Gierek - partia!", "Robotnicy Waltera, jaka wasza godność!".

"Ścieżka zdrowia - Radom 76"

"Ścieżka zdrowia" - ironiczne określenie na formę tortur stosowanych w PRL przez SB, ZOMO i MO, zwłaszcza wobec działaczy opozycji. Polegała na uderzaniu pałkami milicyjnymi aresztanta biegnącego pomiędzy dwoma szeregami bijących. Czasami dla utrudnienia skazańcowi nakazywano rozwiązać sznurówki lub wręcz wiązano oba buty. Do najgłośniejszych przypadków stosowania „ścieżki zdrowia” doszło w czasie wypadków Radomskiego Czerwca 1976. Operacją tłumiącą strajki (kryptonim Lato '76) osobiście kierował ówczesny szef Służby Bezpieczeństwa gen. Bogusław Stachura.

Relacja studenta zatrzymanego i pobitego przez milicję obywatelską w trakcie radomskiego protestu robotników Czerwca 76. Materiał zarejestrowany został przez Andrzeja Maćkowskiego. Publiczna prezentacja nagrania odbyła się regionalnej rozgłośni Polskiego Radia w Kielcach w dn. 21 maja 1981 r.

"Kamień znaczony krwią - Radom 76"

Relacje osób represjonowanych po demonstracjach pod Pomnikiem Protestu Robotniczego radomskiego Czerwca 76.

Relacje: Zbigniewa Kunca, Haliny Kruszyńskiej, Piotra Kozakiewicza, Marianny Bielawskiej i Heleny Kaczmarczyk. Materiał zrealizowany przez Andrzeja Sałatę wyemitowano w regionalnej rozgłośni Polskiego Radia w Kielcach w dn. 21 maja 1981 r.

Historia pomnika: Po powstaniu NSZZ „Solidarność” w 1980 r. jego radomscy działacze (m.in. Bronisław Kawęcki, Andrzej Sobieraj, Jan Rejczak) rozpoczęli zabiegi o zgodę na postawienie pomnika upamiętniającego represjonowanych za udział w protestach z 1976 r. „Solidarność” ogłosiła konkurs na projekt pomnika, przed wprowadzeniem stanu wojennego (13 grudnia 1981 r.) udało się jej jednak doprowadzić tylko do wmurowania kamienia węgielnego. W uroczystości, która odbyła się 25 kwietnia 1981 r. wzięli udział m.in. Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz. Po 13 grudnia 1981 r. władze nie pozwoliły na postawienie właściwego monumentu i rolę pomnika upamiętniającego represjonowanych do dzisiaj pełni kamienny blok z tablicą.

Pliki do pobrania

[Materiały źródłowe \(pdf, 518.55 MB\) 22.06.2022 14:08](#)

Opcje strony